

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 475/2015-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. augusta 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] zastúpenej advokátkou Mgr. Katarínou Šangalovou [REDACTED], Advokátska kancelária, Hurbanova 81, Hlohovec, vedenú na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1759/2015 vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru na ochranu ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 1 D 122/2013 z 8. decembra 2014 a sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou Mgr. Katarínou Šangalovou, PhD., Advokátska kancelária, Hurbanova 81, Hlohovec, vedenú na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1760/2015 vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, práva vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru na ochranu ľudských práv a základných slobôd

postupom a uznesením Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 1 D 122/2013 z 8. decembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

1. Veci vedené Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1759/2015 a sp. zn. Rvp 1760/2015 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1759/2015.

2. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na ich prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. februára 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom a uznesením Okresného súdu Stará Ľubovňa (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 D 122/2013 z 8. decembra 2014, ktorou žiada vydať tento nález:

„1. Konaním sp. zn. 1D/122/2013 a rozhodnutím 1D/122/2013, Dnot 81/2014, IČS: 8513204007 zo dňa 08.12.2014 bolo porušené základné právo [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] právo vlastníť majetok v zmysle čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ústavný súd SR uznesenie Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 1D/122/21013, Dnot 81/2014 zo dňa 08.12.2014 zrušuje a vec vracia na nové konanie.

3. [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3 000 €.

4. Porušovateľ je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania...“

Ako vyplynulo zo sťažnosti sťažovateľky a k nej pripojených príloh, sťažovateľka bola ako dedička účastníčkou dodatočného dedičského konania po neb. [REDAKOVANÉ], zomrelom 2. mája 1989 (ďalej len „poručiteľ“), ktoré bolo vedené okresným súdom pod sp. zn. 1 D 122/2013. Konanie bolo začaté uznesením okresného súdu č. k. 1 D 122/2013-15 z 30. decembra 2013 na podnet Slovenskej správy ciest na prerokovanie novoobjaveného majetku po poručiteľovi, pretože ako budúci investor a stavebník líniovej stavby „[REDAKOVANÉ]“ pri majetkovej príprave zistil, že poručiteľ je stále vedený ako spoluvlastník v 1/5 nehnuteľností zapísaných na [REDAKOVANÉ] v k. ú. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „novoobjavený majetok“). Toto dedičské konanie o novoobjavenom majetku poručiteľa však okresný súd uznesením sp. zn. 1 D 122/2013 z 8. decembra 2014 zastavil s odôvodnením, že v priebehu konania zistil, že novoobjavený majetok medzičasom nadobudol [REDAKOVANÉ] osvedčením o vydržaní sp. zn. N 420/2013 a predal ho [REDAKOVANÉ], v dôsledku čoho poručiteľ už nie je evidovaný ako podielový spoluvlastník novoobjaveného majetku.

Okresný súd výrok uznesenia sp. zn. 1 D 122/2013 z 8. decembra 2014 o zastavení dedičského konania odôvodnil takto:

«Dňa 14.8.2013 bol súdu doručený podnet Slovenskej republiky, zast. Slovenskou správou: ciest na prejednanie novoobjaveného majetku v dedičskom konaní po poručiteľovi uvedenom v záhlaví tohto uznesenia, pričom malo ísť o majetok: parcely registra C parc. č. [REDAKOVANÉ] – ostatné plochy o výmere 420 m², [REDAKOVANÉ] – ostatné plochy o výmere 628 m² a [REDAKOVANÉ] – zastavané plochy a nádvoria o výmere 14 m² evidované na [REDAKOVANÉ] k. ú. [REDAKOVANÉ] v podiele poručiteľa o veľkosti 1/5 k celku, ktorá parcely sú určené na trvalý záber v súvislosti s líniovou stavbou cesty „1/68 P [REDAKOVANÉ], preložka cesty“. K návrhu

pripojil výpis z príslušného LV zo dňa 1.8.2013 a listiny preukazujúce dôvod podania návrhu.

V priebehu konania bolo zistené, že podiely na uvedených nehnuteľnostiach osvedčením o vydržaní N 420/2013 nadobudol [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktorý ich následne predal [REDAKOVANÉ]. V dôsledku uvedeného poručiteľ v katastri nehnuteľností nie je evidovaný ako podielový spoluvlastník uvedených parciel.

Podľa § 175h ods. 1 O. s. p., ak poručiteľ nezanechal majetok, súd konanie zastaví.

... V dôsledku vyššie uvedených skutočností, došlo k situácii v zmysle § 175h ods. 1 O. s. p., preto súd konanie podľa, uvedeného zákonného ustanovenia zastavil.»

Sťažovateľka porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom a uznesením okresného súdu sp. zn. 1 D 122/2013 z 8. decembra 2014 odôvodnila tým, že okresný súd konanie zastavil a dedičstvo dedičom nepotvrdil napriek tomu, že v čase začatia konania bolo preukázané, že poručiteľ bol vlastníkom novoobjaveného majetku v čase svojej smrti. Okresný súd rozhodnutie odôvodnil nedostatočne, uspokojil sa s konštatovaním, že v priebehu konania bolo zistené, že predmetné nehnuteľnosti nadobudla vydržaním tretia osoba. Sťažovateľka sa stala okamihom smrti poručiteľa zákonnou dedičkou (ako manželka poručiteľa) a podielovou spoluvlastníčkou novoobjaveného majetku. Rozhodnutie okresného súdu je svojvoľné. Existencia majetku poručiteľa sa posudzuje podľa jeho stavu v čase smrti poručiteľa (v roku 1989). S touto skutočnosťou sa okresný súd nevysporiadal. Sťažovateľka nedostala odpoveď na základnú otázku, či bol poručiteľ vlastníkom novoobjaveného majetku v čase svojej smrti a ak áno, z akého dôvodu potom nebol v dedičskom konaní ako novoobjavený majetok prerokovaný. Okresný súd rozhodol s poukazom na § 175h Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), teda konanie zastavil preto, že poručiteľ nezanechal majetok. Aplikácia tejto normy na vec je však neudržateľná, pretože poručiteľ v tomto prípade majetok zanechal, avšak okresný súd potrebné šetrenie na túto otázku nevykonával. Aj v dedičskom

konaní o novoobjavenom majetku platí zásada oficiality, okresný súd bol povinný obstaraf si podklady pre rozhodnutie a vykonať dôkazy dostupné na zistenie skutkového stavu. Okresný súd skutkový stav zistil nedostatočne, pretože nezistil ani len to, že Slovenská správa ciest, ktorá dala podnet na začatie konania, sa už medzičasom stala vlastníkom novoobjaveného majetku, ktorý nadobudla kúpou od [REDACTED]. Postupom okresného súdu bolo teda sťažovateľke odňaté právo dediť zákonný podiel po poručiteľovi k novoobjavenému majetku, ktorý poručiteľ vlastnil v čase svojej smrti, a to napriek tomu, že ústava dedenie zaručuje.

Konaniu o tejto sťažnosti sťažovateľky bola ústavným súdom pridelená sp. zn. Rvp 1759/2015.

Ústavnému súdu bola 23. februára 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“; spolu len „sťažovatelia“), zastúpeného rovnakou právnou zástupkyňou, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu uznesením okresného súdu sp. zn. 1 D 122/2013 z 8. decembra 2014 a žiadal vydať tento nález:

„1. Konaním sp. zn. 1D/122/2013 a rozhodnutím 1D/122/2013, Dnot 81/2014, IČS: 8513204007 zo dňa 08.12.2014 bolo porušené základné právo [REDACTED], bytom [REDACTED] právo vlastniť majetok v zmysle čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

2. Ústavný súd SR uznesenie Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 1D/ 122/21013, Dnot 81/2014 zo dňa 08.12.2014 zrušuje a vec vracia na nové konanie.

3. [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ]... priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 3 000 €.

4. *Porušovateľ je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania...*“

Ako vyplynulo zo sťažnosti sťažovateľa a k nej pripojených príloh, aj sťažovateľ bol ako dedič účastníkom rovnakého dodatočného dedičského konania po poručiťovi (sťažovateľ je synom poručiťeľa), ktoré bolo zastavené rovnakým uznesením okresného súdu sp. zn. 1 D 122/2013 z 8. decembra 2014. Sťažovateľ svoju sťažnosť odôvodnil obdobne ako sťažovateľka. Poukázal však i na to, že ako účastník sa listom z 9. júla 2014 domáhal, aby mu okresný súd doručil dôkazy označené v podnete na začatie dodatočného dedičského konania, avšak okresný súd mu ich nedoručil. Tým odôvodnil porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy vo vzťahu k nemu.

Konaniu o tejto sťažnosti sťažovateľa bola ústavným súdom pridelená sp. zn. Rvp 1760/2015.

Ústavný súd po zistení, že konania sp. zn. Rvp 1759/2015 a sp. zn. Rvp 1760/2015 boli začaté sťažnosťami sťažovateľov týkajúcimi sa rovnakého konania a rovnakého rozhodnutia, sťažovatelia v oboch konaniach namietajú porušenie rovnakých práv, ktoré aj obdobne odôvodňujú (hoci sťažovateľ namieta aj porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy), spojil podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v spojení s § 112 OSP obe konania v záujme hospodárnosti na spoločné konanie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, ktorého zmysel a účel spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Súčasnou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, musí požiadať o ochranu ten

orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Podľa § 80 písm. c) OSP návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Žalobou o určenie vlastníckeho práva sa možno domáhať aj určenia, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi.

Uvádzaná právna norma svedčí o tom, že pre poskytnutie ochrany dedičskému právu sťažovateľov je daná právomoc všeobecného súdu v konaní o určovacej žalobe.

Sťažovatelia sa sťažnosťou na ústavnom súde domáhali vyslovenia porušenia svojich označených základných práv, hoci podľa názoru ústavného súdu mali využiť účinný právny prostriedok v systéme všeobecného súdnictva, a to žalobu, ktorou by sa domáhali rozhodnutia, že vec patrí do dedičstva (II. ÚS 227/04). Využitie toho prostriedku však sťažovatelia nepreukázali, a preto ústavný súd odmietol ich sťažnosť v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

V nadväznosti na toto rozhodnutie bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. augusta 2015